

Lausunto aiheesta "Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle — Galileo-tutkimusohjelman edistymisvaihe vuoden 2004 alussa"

(KOM(2004) 112 lopullinen)

(2004/C 302/08)

Euroopan komissio päätti 5. toukokuuta 2004 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta aiheesta.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 10. kesäkuuta 2004. Esittelijä oli Stéphane Buffetaut.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 30. kesäkuuta—1. heinäkuuta 2004 pitämässään 410. täysistunnossa (kesäkuun 30. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 161 ääntä puolesta 3:n pidättyessä äänestämästä.

1 Johdanto

1.1 Galileo-ohjelma on merkittävä haaste Euroopan unionille, sen riippumattomuudelle, sen tekniselle ja tieteelliselle kapasiteetille, sen taloudelle ja erityisesti sen avaruus- ja televiestintäalan toiminnalle. Avaruusalan kehittäminen on perustunut viime vuosina pääasiassa satelliittiviestintään kaupalliseen toimintaan. Televiestintäteollisuuden vaikeuksilla on puolestaan ollut vakavia välillisiä vaikutuksia avaruusalalla, joka ei saa riittävästi tukea institutionaalisella eikä poliittisella tasolla erityisesti, kun vertailukohteena ovat pääasialliset kilpailijamme.

1.2 Keskustelu ohjelman oikeudenmukaisten palautumien jaosta Euroopan avaruusjärjestön jäsenvaltioiden välillä sekä Euroopan ulkopuoliset paineet ovat viivästyttäneet Galileo-ohjelmaa, joka on vihdoinkin päässyt todelliseen käynnistysvaiheeseen sen jälkeen kun ESA:n neuvostossa päästiin 26. toukokuuta 2003 sopimukseen järjestön jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista.

1.3 Galileo-ohjelman merkittävä erityispiirre GPS-järjestelmään verrattuna on se, että Galileo on siviiliohjelma. Tällä suurella infrastruktuurihankkeella on ratkaiseva strateginen merkitys Euroopan unionin tulevaisuudelle ja sen riippumattomuudelle, kuten ETSK, Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat jo todenneet. Hanke kuuluu täysin Lissabonin strategian piiriin. On aiheellista korostaa tämän laajan ohjelman merkitystä unionin rakentamisen kannalta.

1.4 Galileo-järjestelmään sisältyy viisi palvelutyyppiä:

- avoimet palvelut (GPS:n peruspalvelua vastaava palvelu)
- ihmishengen turvaavat palvelut (safety of life), jotka on tarkoitettu pääasiallisesti lento-, rautatie- ja meriliikenteeseen
- kaupalliset palvelut, jotka ovat yksityiskohtaisempia kuin avoimet palvelut ja jotka on tarkoitettu kaupalliseen käyttöön
- etsintä- ja pelastuspalvelut

— julkiselle vallalle tarkoitettut julkisesti säännellyt palvelut poliisia, tullia ja pelastuspalvelua varten. Näissä toiminnoissa käytetään tarkkoja, salattuja signaaleja, joita voidaan käyttää myös sotilastarkoituksiin. Haitantekotarkoituksessa tehtävien väärinkäytösten estämiseksi toteutetaan tarvittavat toimenpiteet.

1.5 Koska Galileo on siviilijärjestelmä, sitä käytetään pääasiallisesti jokapäiväisiin toimintoihin, erityisesti liikennealalla. Järjestelmän on siis pystyttävä varmistamaan palvelun jatkuvuus ja turvallisuus, ja vikatapauksissa se voidaan asettaa siviilioikeudelliseen vastuuseen, toisin kuin GPS.

1.6 Galileo on hieman tarkempi kuin GPS ja ennen kaikkea se kattaa koko maapallon. Lisäksi sen avulla voidaan tarkistaa reaaliajassa signaalin koskemattomuus. Tämä on äärimmäisen tärkeää tiettyjen palvelujen, erityisesti siviili-ilmailun, kannalta.

1.7 Käsiteltävänä olevassa tiedonannossa pääasiallisena tavoitteena on esittää katsaus Galileo-ohjelman edistymisestä, esitellä tulevaisuudennäkymiä ja ottaa esille joitain tämän kokonaiskustannuksiltaan 3,2 miljardin euron hankkeen epävarmuustekijöitä. Hanke on tarkoitus toteuttaa kolmessa vaiheessa:

- kehittämis- ja validointivaihe 2002—2005
- rakennus- ja käyttöönottovaihe 2006—2007
- kaupallinen käyttövaihe, joka alkaa vuonna 2008.

2 Tiedonannon rakenne ja sisältö

Tiedonannossa käsitellään kolmea aihetta:

- kehittämisvaiheen edistyminen
- kansainvälisen yhteistyön kehitys
- siirtyminen rakennus- ja käyttöönottovaiheeseen ja käyttövaiheeseen.

2.1 Kehittämisvaihe

2.1.1 Yhteisyritys

ESA:n neuvostossa toukokuussa 2003 tehty sopimus ratkaisi lukkiutuneen tilanteen, ja Galileo-yhteisyritys on ollut toiminnassa viime kesästä lähtien. Sille on nimitetty pääjohtaja, sen hallintokaavio on hyväksytty ja talousarvio vahvistettu vuosille 2003 ja 2004. EGNOS-järjestelmä (European Geostationary Navigation Overlay Service) tulisi saattaa sen valvontaan. Ongelmana on edelleen sen verotuksellinen ja sosiaalinen asema, joista keskustellaan Belgian hallituksen kanssa. Kyseessä olevat summat ovat varsin merkittäviä (5 miljoonaa euroa vuodessa). Yhteisyrityksen 32 työntekijän käyttöön tulee saada samantapainen järjestelmä kuin on käytössä ESA:ssa ja komissiossa. Belgian viranomaiset eivät vastusta tätä, mutta haluavat varmistaa yhteisyrityksen työntekijöiden sosiaaliturvan. Ongelma on siten ennemminkin hallinnollinen kuin periaatteellinen.

2.1.2 Tekniset selvitykset ja tutkimustyöt

Teknisiin selvityksiin ja tutkimustöihin kuuluvat

- määrittelyvaiheen viimeiset työt
- perusinfrastruktuuri
- pian toimintavalmista EGNOS-järjestelmää koskevat työt
- Euroopan radionavigointisuunnitelmaa koskevat työt.

2.1.3 Kesäkuussa 2003 järjestetty Maailman radioviestintäkonferenssi

2.1.3.1 Euroopan yhteisöllä oli äärettömän kovat panokset pelissä. Sillä oli kaksi tavoitetta:

- saada vahvistus vuonna 2000 osoitetulle taajuusspektrille
- varmistaa, että taajuuksien jakaminen tämän taajuusspektrin sisällä ei tapahdu eurooppalaisen järjestelmän kannalta epäedullisella tavalla ja että taajuusspektrin käyttömahdollisuudet jakautuvat tasapuolisesti ja perustuvat yhteentoimivuuden periaatteelle.

2.1.3.2 Keskustelut käytiin tilanteessa, johon vaikutti amerikkalaisen GPS-järjestelmän perinteinen monopoliasema. Euroopan yhteisö saavutti kuitenkin toivomansa tulokset sekä taajuusspektrin käyttöehdoissa että puolueettoman monenvälisen koordinoinnin osalta.

2.1.4 Uusien jäsenvaltioiden ja ehdokasmaiden integroituminen

Teollisuuden tasolla on valmisteltu aloitteita, jotta kyseiset maat voisivat osallistua täysimittaisesti Galileo-ohjelmaan komission toivomusten mukaisesti.

2.2 Kansainvälisen yhteistyön kehitys

2.2.1 Kuten neuvosto on useissa yhteyksissä korostanut, kansainvälinen yhteistyö on olennainen tekijä parhaan mahdollisen hyödyn saamiseksi Galileo-ohjelmasta. Unionin ulkopuo-

liset maat ovat yhä enemmän kiinnostuneita osallistumisesta. Komissio noudattaa tältä osin samanaikaisesti sekä kahdenvälistä että alueellista lähestymistapaa.

2.2.2 Ensimmäinen sopimus allekirjoitettiin 30. lokakuuta 2003 Kiinan kanssa. Neuvottelut on aloitettu Intian ja Israelin kanssa. Samanlaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty myös Etelä-Korean, Brasilian, Japanin, Kanadan, Australian, Meksikon ja Chilen kanssa.

2.2.3 Alueellisen yhteistyön alalla käynnistetään vuoropuhelu Välimeren alueen, Latinalaisen Amerikan ja Afrikan kanssa.

2.2.4 Neuvottelut on aloitettu myös Venäjän ja Yhdysvaltojen kanssa, joilla on jo satelliittinavigointijärjestelmä. Nämä neuvottelut ovat erityisen tärkeitä, sillä niiden yhteydessä pyritään varmistamaan kyseisten järjestelmien ja Galileon tekninen yhteensopivuus ja yhteentoimivuus. Muistutettakoon, että Yhdysvallat kyseenalaisti aluksi koko Galileo-ohjelman perusteet. Joka tapauksessa keskustelujen kohteena olevan yhteistointimekanismin tulee perustua osapuolten yhtäläisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin erityisesti mahdollisen veto-oikeuden käyttämisessä.

2.3 Siirtyminen rakennus- ja käyttöönottovaiheeseen ja käyttövaiheeseen

Tämä on ratkaiseva vaihe. Rakennus- ja käyttöönottovaihe alkaa vuonna 2006 ja käyttövaihe vuonna 2008.

2.3.1 Järjestelmän toimiluvan myöntäminen

2.3.1.1 Yhteisyritys vastaa järjestelmän toimiluvan myöntämisestä. Menettely aloitettiin lokakuussa 2003. Neljä hakemusta katsottiin vaatimukset täyttäviksi. Ne tulivat yhteenliittymiltä, joissa on pääosakkaiden lisäksi mukana joukko yrityksiä. Kaikki tarjouksen tekijät olivat sitä mieltä, että tuleva eurooppalainen järjestelmä pystyy tuottamaan merkittäviä kaupallisia tuloja, ja ne katsoivat voivansa rahoittaa huomattavan osan osuuksistaan omista varoistaan.

2.3.1.2 Tämä on erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon neuvoston esittämä toivomus, jonka mukaan yhteisön osuus rakennus- ja käyttöönottovaiheen rahoituksesta saisi enintään kolmannes. Toiseen vaiheeseen eli kilpailuun perustuvaan neuvotteluvaiheeseen valittiin kolme yhteenliittymää (Alcatel/Alenia/Vinci, EADS/Thalès/Inmarsat, Eutelsat).

2.3.1.3 Rahoitusta varten on eritelty kuusi rahoituslähettä:

- Galileo-järjestelmän tarjoamien palvelujen myynnistä saatavat tulot
- lisenssimaksut ja tekijänoikeusmaksut
- yhteisön rahoitus
- Euroopan investointipankin myöntämät lainat
- tiettyjen yhteisön ulkopuolisten maiden rahoitusosuudet
- mahdollinen satelliittinavigointisignaalien vastaanottimien käyttömaksu.

2.3.2 Järjestelmän hallintorakenne

2.3.2.1 Komissio on toimittanut neuvostolle ja Euroopan parlamentille ehdotuksen asetukseksi eurooppalaisen satelliittinavigointiohjelman hallintorakenteista. Ehdotuksen mukaan tulisi perustaa valvontaviranomainen sekä turvallisuuskeskus, joka toimisi neuvoston pääsihteerin / yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan alaisuudessa. Loppujen lopuksi päädyttiin ehdottamaan valvontaviranomaisen perustamista. Sillä olisi toimivalta turvallisuusasioissa. Turvallisuuskeskusta ei perustettaisi, ja neuvosto tekisi itse päätökset kriisita-pauksissa.

2.3.2.2 Toinen tärkeä järjestelmään liittyvä kysymys koskee mahdollista uhkaa yksityisyydelle. Muistutettakoon, että Galileo-järjestelmä ei ole itsessään uhka yksityisyydelle, sillä se ei saa mitään tietoa käyttäjiltään (ei maa-satelliittiyhteyttä). Sen sijaan käyttäjän saama tieto voidaan välittää edelleen jollain muulla järjestelmällä — esimerkiksi matkapuhelimella — ja sen avulla käyttäjä voidaan paikantaa. Vastuu Galileo-järjestelmän avulla saadun tiedon vastaavanlaisen käytön sääntelystä ei kuulu mitenkään ohjelmaa hallinnoiville yhteisön elimille, vaan kansallisille viranomaisille. Kansallisten viranomaisten tulee kiinnittää huomiota toimenpiteisiin, joihin niiden tulee ryhtyä Galileon käytön valvomiseksi ja joita niiden tulisi toteuttaa jo nyt GPS:n käytön valvomiseksi.

3 Yleistä

3.1 Komitea arvostaa komission asiakirjan ilmentämää aktiivista lähestymistapaa, sillä kyseessä on äärettömän tärkeä ja vaikea hanke. Pyrkimyksenä on saada asia päätökseen. Tiet-yihin kysymyksiin onkin kiinnitettävä edelleen huomiota:

- turvallisuusvelvoitteiden huomioon ottaminen järjestelmän suunnittelussa ja hallinnossa
- Yhdysvaltojen kanssa käytävien neuvottelujen saaminen päätökseen, jotta voitaisiin tehdä yhdenvertaisiin sitoumuk-siin ja yhteentoimivuuden tavoitteeseen perustuva sopimus
- riittävän yksityisen rahoituksen saaminen ja varmuus Eu-roopan investointipankin pitkäaikaisista lainoista
- ohjelman toteutuskustannusten pysyminen alustavan budjetin rajoissa.

3.2 Tämän tärkeän hankkeen onnistuminen on riippuvainen neuvoston selkeästi ilmaisemasta poliittisesta ja rahoitukselli-sesta tavoitteesta, jossa se pitäytyy tiukasti. Sitoutuessaan Galileo-hankkeeseen neuvosto on antanut osoituksen pyrki-myksistään Euroopan unionin ja sen avaruuspolitiikan edistämi-seksi.

4 Päätelmä

4.1 Komissio näyttää esittämiensä päätelmien perusteella olevan huolestunut ja epävarma rahoituksesta. Rahoitusky-symys on tärkeä. Jos rahoitus kyseenalaistetaan, koko ohjelma saattaa joutua uhanalaiseksi. ETSK huomauttaakin jälleen kerran, että Galileo-hanke on strategisesti erittäin tärkeä Euroo-pan unionille, sen avaruusalan tulevaisuudelle sekä unionin rakentamisen etenemiselle. Komitea on jo tuonut tämän näke-myksensä julki painokkaasti ja yksityiskohtaisesti EU:n avaruus-politiikkaa käsittelevistä komission vihreästä ja valkoisesta kirjasta antamissaan lausunnoissa.⁽¹⁾ Komitea on komission tapaan tyytyväinen ohjelman käynnistämisessä tapahtuneeseen kehitykseen ja toivoo, ettei optimismi saa kolausta viime hetken vaikeuksien takia.

Bryssel 30. kesäkuuta 2004

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Valkoinen kirja — Avaruus: laajentuvan unionin uusi eurooppalainenulottu-vuus. Toimintasuunnitelma Euroopan avaruuspolitiikan toteuttami-seksi" KOM(2003) 673 lopullinen — CESE 501/2004.
Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Vihreä kirja — Euroopan avaruuspolitiikka" KOM(2003) 17 lopullinen — EUVL C 220, 16.9.2003.